

Oudjaar 2020

Inleiding op evangelie

de evangelielezing die ons vandaag wordt aangereikt is de proloog van het evangelie van Johannes. Voor de filosofisch ingestelde Johannes gaat het om de vraag: wie is Jezus? Hij is het Woord, het licht, de enige Zoon, het brood, de goede herder, de weg, de waarheid en het leven. Daarbij staat centraal dat Jezus de ware representant van God is, degene die in zijn spreken en handelen één met God is.

Ik lees eerst enkele verzen uit het evangelie en daarna lees ik door in de hertaling van Joanna Klink:

Evangelie: Joh.1,14.18

Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader. Niemand heeft ooit God gezien, maar de enige Zoon die zelf God is, die aan het hart van de Vader rust, heeft hem doen kennen. (We horen nu deze lezing in de hertaling van Joanne Klink)

Toen de tijd voor de wereld gekomen was, zei de Zoon tot de Vader:

Ik heb gezien hoe donker het op aarde is. Hoeveel mensen zijn vergeten wie hun Schepper is. En wie gelooft er op aarde nog aan het licht, dat door niets verduisterd kan worden? Ik hoor ook het roepen van de arme mensen om hulp in hun verdriet. Laat mij naar de aarde gaan om hen te helpen!

En de Vader zei:

Ik zend je naar de aarde. Je zult als mensenkind geboren worden. En niemand zal het aan je kunnen zien, wie je bent en waar je vandaan komt. Je zult een gewoon mens tussen de mensen zijn, in een huis wonen en met je handen werken.

Alleen wiens hart open is, zal je herkennen en naar je toe komen. Vooral die mensen die veracht en verlaten zijn.

Toen daalde de Christus, de Zoon van de Vader, naar de aarde.

Overweging

Traditiegetrouw sturen we elkaar kerstkaarten met goede wensen voor het nieuwe jaar. Dit jaar zijn er meer kerstkaarten verstuurd dan andere jaren en weet u wat mij opvalt: dat er op 99% van alle kaarten opstaat: en vooral een goede gezondheid.... Ik heb het zelf ook op enkele kaarten geschreven.

Want het is dit jaar niet zomaar een zinnetje, maar een gegeven dat ons hele jaar 2020 vanaf maart kenmerkt: corona, covid 19, de gezondheid van onszelf en van onze dierbaren. Jaap van Dissel is een bekende grootheid geworden; Ernst Kuipers, Diederik Gommers en Marion Koopmans (van het OMT): zij zijn momenteel de boegbeelden op tv en wat zij zeggen wordt maatgevend voor ons samenleven.

Een collega van mij zei laatst: ik wil het niet meer horen, dat 'vooral een goede gezondheid'. Want als je niet gezond bent, ben je dan afgeschreven? Doe je er dan niet meer toe? Is het je noodlot? Natuurlijk is gezondheid belangrijk en willen we allemaal gezond zijn en blijven. En er worden heel wat kaarsjes gebrand voor wie ziek zijn om beterschap. En dat is goed ook. Maar is dat alleen zaligmakend? Mogen we elkaar dan geen goede gezondheid toewensen? Het heeft mij in elk geval aan het denken gezet. En ik wil dat proberen te verbinden met de twee lezingen van vanavond: van Prediker en van Johannes.

Prediker schrijft: alles heeft zijn tijd: voor alles wat er gebeurt is er een uur; een tijd voor alles wat er is onder de hemel. En dan volgt er een hele opsomming van dingen die dus elk hun eigen tijd, hun eigen geschikte moment hebben. Ik ga ze niet allemaal langs, maar opvallend is dat Prediker begint met twee dingen waar de mens nu juist géén invloed op heeft: een tijd om te baren en een tijd om te

sterven. De twee uitersten waartussen ieders mensenleven zich voltrekt, een leven van werken en rusten, van zaaien en oogsten, van ziekte en gezondheid, van liefhebben en haten.....

Voor alles is er een juist moment. Daar zorgt God voor. God heeft alles wat er is de goede plaats in de tijd gegeven. Alleen, wij kunnen dat niet begrijpen. De mens kan het werk van God niet van begin tot eind doorgronden, zegt Prediker. Dat is zijn levenswijsheid, zijn ervaring, zijn geloof.

Wij hebben, als het erop aan komt, niets in de melk te brokkelen. Zo klinkt dat toch? En is dat niet erg passief? Of fatalistisch? Slaat dat niet alle profetische acties dood? Alsof we alle onrecht maar moeten laten bestaan: alsof we ons maar moeten schikken in ons lot; de bestaande orde of onrecht maar moeten accepteren.

Maar God rijmt niet op LOT, ook niet voor Prediker.

Wat wij doen tussen geboorte en dood is wel degelijk aan ons. Dat wat er gebeurt in ons leven is meer dan een gegeven, een lot of noodlot. We kunnen veel zaken in het leven niet veranderen: onze gezondheid of het gebrek daaraan, de grote oorlogen kunnen we niet verhinderen, de economische recessies gaan onze macht te boven en natuurrampen overkomen de mensen. En toch zijn we niet aan het lot overgeleverd. We zijn als mens in staat om op onze eigen wijze met de omstandigheden om te gaan. Het is onze eigen individuele keuze die je maakt in het leven zoals het zich aandient. En als ik dan even inzoom op "moeilijke omstandigheden" dan zie ik bewonderenswaardige dingen gebeuren, die vooral mensen doen die het moeilijk hebben gehad, hetzij op gebied van ziekte of handicap, hetzij door armoede of andere tegenslagen. Een voorbeeld: Vincent, ernstig ziek, blijft de gemeente Simpelveld bestoken met brieven om een aandeel te leveren in de opvang van asielkinderen uit Lesbos. Helaas niet gelukt, maar hij deed het toch. Of: de meest gastvrije mensen zijn vaak zij die zelf niet veel plaats of geld hebben. Wat ik bedoel te zeggen is dat mensen die door het leven getekend zijn, vaak zeggen dat ze juist daardoor een ander, beter mens zijn geworden, juist daardoor meer oog hebben gekregen voor anderen in nood, die juist daardoor een licht kunnen zijn voor wie ook in de knel is gekomen.

Dat is wat Johannes in zijn evangelie over Jezus wil zeggen: dat Hij het Licht voor de wereld is, dat Hij er is voor wie kwetsbaar is en geraakt door het leven. Jezus zelf is kwetsbaar en stelt zich kwetsbaar op om zo het leven van mensen te verlichten.

We kunnen de wereldproblemen niet oplossen. We kunnen wel onze tijd hier op aarde zo leven dat we met de woorden van Joanna Klink Jezus kunnen nazeggen:

"Ik heb gezien hoe donker het op aarde is; ik hoor ook het roepen van de arme mensen om hulp in hun verdriet". En dan kan God ook tegen ons zeggen: als je hart open is, zie je waar het donker is, en komen de mensen die snakken naar wat licht vanzelf op je pad.

Daarom wil ik eindigen met een Ierse zegenwens voor het nieuwe jaar:

Niet dat geen enkele wolk van smart over je zal komen,
niet dat je levensweg één lang pad over rozen zal zijn,
niet dat je nooit een traan van spijt zult vergieten.

Nee, dat alles wens ik je niet.

Want tranen zuiveren het hart en smart adelt het gemoed.

Maar mijn wens is dat je in je hart de gouden herinnering bewaren mag van elke rijke dag.

Mijn wens voor jou is: dat elke gave die God jou schonk in het nieuwe jaar groeien mag.

Dat er steeds meer mensen mogen zijn die de hand reiken als het moeilijk is

Dat in elk uur van vreugde en verdriet, vrede en troost je mogen vergezellen.